

4. OPRACOWANIA MONOGRAFICZNE ORAZ CHARAKTERYSTYKI BIOMETRYCZNE I EKSTERIEROWE RÓŻNYCH RAS KONI HODOWANYCH W POLSCE

DYNAMIKA ROZWOJU LINII ŻEŃSKICH KONI ARABSKICH WYHODOWANYCH W POLSCE PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

Erazm Brzeski, Antonina Rey

Instytut Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej, AR Kraków

WSTĘP

Polskie konie czystej krwi arabskiej są obecnie najbardziej cenionym materiałem hodowlanym wśród hodowców arabsów z całego świata. Potwierdzają to championaty, najwyższe nagrody i wysokie oceny zdobywane przez konie importowane z Polski lub pochodzące po polskich importach [2]. Ostatnio championaty zdobyły dwa polskie konie arabskie, ogier EL Paso i jego córka Wizja [3].

Bezcennym fundamentem naszej hodowli arabskiej są linie żeńskie. Ważne jest utrzymanie jak największej liczby posiadanych obecnie rodzin żeńskich [3, 4, 5, 10].

Celem pracy jest porównanie rodzin żeńskich wywodzących się od klaczy urodzonych po 1945 roku w stadninach polskich. Porównanie polegać będzie na przesłedzeniu materiału otrzymanego z danej rodziny, jego wartości i przydatności do hodowli oraz wykazanie wpływu poszczególnych rodów męskich na tworzenie się wybranych rodzin żeńskich.

MATERIAŁ I METODA

Badaniami objęto w latach 1945-1976 622 konie, należące do 20 rodzin żeńskich. Założycielkami rodzin nazwano klacze urodzone po 1945 r., które dały przynajmniej 9 źrebiąt. Konie znajdowały się początkowo w stadninach: Albigowa, Klemensów, Nowy Dwór, a następnie od 1953 r. w Michałowie, 1960 w Janowie Podlaskim i 1974 w Kurozwałkach. Materiały zaczerpnięto z kartotek znajdujących się w stadninach [1] oraz z tablic genealogicznych [6-9].

Tabela 1

Rodziny z podziałem na stadniny

Stadnina	Gazella or. ar.	Mlecha or. ar.	Sahara or. ar.	Milord- ka	Ukrain- ka	Szwejków- ska	Wołoszka	Semrie or. ar.	Szamrajów- ka	Cherifa or. ar.	Scherife or. ar.
Janów	Canberra	Cerekiew									
Podlaski	Cerozja Arwilla	Bandola Sabellina					Ellora	Bajdara	Piewica	Ellenai	Alga
Michałów	Adis Abeba Gastronomia Manilla		Daribba	Gwara	Dyska	Wadera		Darda			

Tabela 2

Zestawienie rodzin

Założycielka rodziny	Rok urodz.	Pokolenie pierwsze				Pokolenia dalsze				łącznie liczba koni		
		ogiere	w tym czołowe	klacze	w tym stadne	razem	ogiere	w tym czołowe	klacze		w tym stadne	razem
Alga	1947	5	—	5	2	10	6	—	18	3	24	34
Arwila	1947	4	—	6	1	10	2	1	6	1	8	18
Adis Abeba	1947	4	—	5	4	9	14	—	10	3	24	33
Bajdara	1951	6	2	6	3	12	9	—	3	—	12	24
Bandola	1948	11	3	5	3	16	9	—	2	—	11	27
Canberra	1954	1	—	9	7	10	13	1	7	—	20	30
Cerozja	1949	5	—	9	2	14	6	—	5	1	11	25
Cerekiew	1951	6	1	9	4	15	9	—	5	—	14	29
Daribba	1950	6	—	5	2	11	11	1	6	3	17	28
Dyska	1950	7	1	8	3	15	2	—	12	3	14	29
Darda	1950	7	1	5	1	12	11	—	9	4	20	32
Ela	1951	5	1	11	5	16	22	—	23	6	45	61
Ellora	1950	6	2	9	3	15	5	—	5	1	10	25
Ellenai	1956	9	3	4	3	13	1	—	1	—	2	15
Gwara	1946	7	1	8	4	15	9	—	15	4	24	39
Gastronomia	1946	4	1	7	3	11	20	—	13	4	33	44
Manilla	1955	5	—	10	4	15	6	1	11	2	17	32
Piewica	1953	8	—	6	4	14	11	—	17	3	28	42
Sabellina	1954	4	1	6	4	10	12	—	9	2	21	31
Wadera	1957	7	—	6	3	13	3	—	8	1	11	24
Razem		117	17	139	65	256	181	4	185	41	366	622

Pod pojęciem ogiery czołowe i klacze stadne mieszczą się ogiery i klacze wyselekcjonowane do hodowli, działające w Polsce. Różnica liczby koni w tabeli 2 i 4 wynika z tego, że nie uwzględniono koni, które padły do 6 miesiąca życia, oraz ojców importowanych z ZSRR lub wdzierzawionych.

OMÓWIENIE WYNIKÓW

Największa liczba wybranych założycieli należy do linii Gazelli, Mlechy, Milordki i Semrie (tab. 1). Zauważono w pierwszym pokoleniu duże różnice w liczbie potomstwa poszczególnych założycielek rodzin (tab. 2). Stwierdzono, że w niektórych przypadkach przy prawie takiej samej liczbie urodzonych ogierów czy klaczy do hodowli wyselekcjonowano różną liczbę koni, np. Ellenai dała 9 ogierów, z których 3 zostały ogierami czołowymi, Piewica zaś mimo 8 urodzonych ogierów nie ma męskiego potomka, który zostałby użyty do hodowli. Podobnie przedstawia

Tabela 3

Różnice między rodzinami pod względem płodności

Rodzina	Ogólna liczba urodzonych koni	Padnięcia źrebiąt	Jałowienie	Brak stanowienia	Poronienia
Alga	34	2	1	0	5
Arwila	18	2	3	0	2
Adis Abeba	33	1	2	0	0
Bajdara	24	2	4	2	0
Bandola	27	3	11	2	3
Canberra	30	5	3	3	2
Cerozja	25	1	0	2	2
Cerekiew	29	4	9	2	3
Daribba	28	2	2	0	2
Dyska	29	1	1	0	1
Darda	32	2	0	0	0
Ela	61	4	4	0	3
Ellora	25	1	7	1	1
Ellenai	15	0	1	0	1
Gwara	39	5	1	0	1
Gastronomia	44	0	4	4	1
Manilla	32	3	2	0	0
Piewica	42	4	7	7	2
Sabellina	31	3	9	1	1
Wadera	24	5	1	0	0
Razem	622	50	72	24	30

Tabela 4

Ilościowy udział rodów męskich w tworzeniu rodzin

Rodzina	Abu Argub II	Bairac- tar	Ezrak Siglawi	Gessur	Ibrahim	Koheilan Adjuz	Ilderim	Krzyżyk	Kuhailan Zaid	Afas	Kuhailan Haifi	Łączna liczba koni
Alga	—	2	—	—	1	3	—	2	6	1	18	33
Arwila	—	1	—	—	5	2	—	2	—	—	6	16
Adis Abeba	—	2	—	—	5	4	1	2	5	4	5	28
Bajdara	—	—	—	—	5	1	1	—	1	6	10	24
Bandola	—	—	1	1	3	3	2	4	1	4	4	23
Canberra	—	—	—	—	1	—	8	4	—	6	5	24
Cerozja	—	—	—	—	3	2	—	8	1	5	4	23
Cerekiew	—	—	—	—	6	—	4	2	2	6	5	25
Daribba	—	5	—	—	4	—	2	—	3	7	5	26
Dyska	3	1	—	—	8	1	1	1	3	4	4	26
Darda	3	2	—	—	7	2	1	3	1	7	3	29
Ela	2	16	—	—	14	5	3	2	—	8	4	54
Ellora	—	—	—	—	5	3	1	4	—	1	11	25
Ellenai	—	—	—	—	2	1	6	—	1	3	4	17
Gwara	1	3	—	—	10	—	6	2	1	6	5	34
Gastronomia	—	1	1	—	12	—	5	5	1	10	7	42
Manilla	—	3	—	—	4	—	1	3	3	5	10	29
Piewica	—	—	—	—	12	1	—	6	2	2	12	35
Sabellina	—	—	—	—	5	—	5	3	—	5	10	28
Wadera	—	3	—	—	3	—	2	—	—	2	10	20
Razem	9	39	2	1	115	28	49	53	31	92	142	561

się sprawa z materiałem żeńskim. Klacz Canberra na 9 urodzonych klaczy ma 7 córek wcielonych do stada zarodowego, klacz Cerozja urodziła również 9 klaczy, z których tylko 2 zostały matkami stadnymi. Padnięć źrebiąt nie zaobserwowano tylko w dwóch rodzinach. Również tylko w przypadku dwóch rodzin nie stwierdzono jałowości (tab. 3). Wpływ rodów męskich na tworzenie się 20 rodzin żeńskich przedstawiono w tabeli 4.

WNIOSKI

1. Rozwój liczebny kilku rodzin wykazuje tendencję regresji, 8 zaś wysoką progresję.
2. Stwierdzono bardzo wyraźne różnice między rodzinami w zakresie płodności i odchowu.
3. Wykazano wysokie wykorzystanie w hodowli 7 rodów męskich, niskie 3 rodów (Abu Argub II, Ezrak Siglawi, Gessur).

LITERATURA

1. Dokumentacja SK: Janów Podlaski, Kurozwęki, Michałów, 1976.
2. Jaworowski J., Zawadzka J.: Koń Polski, t. 9, z. 2, 1974, s. 33.
3. Lipowicz Z.: Koń Polski, t. 12, z. 3, 1977, s. 33.
4. Pankiewicz R.: Koń Polski, t. 8, z. 4, 1973, s. 12.
5. Pankiewicz R.: Koń Polski, t. 10, z. 2, 1975, s. 12.
6. Rozwadowski Z.: 50 years of breeding pure blood Arabian Horses in Poland in their genealogical charts 1918-1968, Warszawa 1972.
7. Rozwadowski Z.: The Breeding of Pure Blood Arabian Horses in Poland in Their Genealogical charts, 1969-1972, Warszawa 1973.
8. Rozwadowski Z.: The Breeding of Pure Blood Arabian Horses in Poland in Their Genealogical Chrts 1973-1974, Warszawa 1975.
9. Skorkowski E.: Polskie tablice genealogiczne koni arabskich czystej krwi, Warszawa 1972.
10. Zwoliński J.: Hodowla koni, Warszawa 1976.

Э. Бжески, А. Рей

ДИНАМИКА РАЗВИТИЯ ЖЕНСКИХ ЛИНИЙ АРАБСКИХ ЛОШАДЕЙ, РАЗВОДИМЫХ В ПОЛЬШЕ ПОСЛЕ ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ

Резюме

Разводимые в Польше арабские чистокровные лошади представляют собой в настоящее время самый ценный материал среди производителей лошадей арабской породы во всем мире. Это подтверждают чемпионаты, самые высокие

награды и высокие цены, достигаемые лошадьми, импортируемыми из Польши или происходящими от польских импортов. Последние чемпионаты выиграли две арабские лошади польского производства: жеребец Эль Пасо и его дочь Визия.

Неоценимый фундамент разведения арабской лошади в Польше составляют женские линии. Важным является удержание возможно наивысшего количества существующих в настоящее время женских линий.

Целью настоящего труда было сравнение женских семей, происходящих от кобыл, уроденных после 1945 г. в польских заводах.

Были установлены очень заметные различия между семьями относительно плодовитости и вскармливания приплода. Количественное развитие нескольких семей показывает регрессивную тенденцию, а 8 семей характеризуются высокой прогрессией.

Установлено высокое использование в племенном деле 7 мужских линий, а низкое 3 линий (Абу Аргуб, Эзрак Сиглави, Гессур).

E. Brzeski, A. Rey

DEVELOPMENT DYNAMICS OF FEMALE LINES OF ARAB HORSES BRED IN POLAND AFTER THE WORLD WAR II

Summary

The Arab thoroughbred horses constitute in Poland at present the most valuable breeding material among breeders of Arab horses all over the world. It was confirmed by championship, the highest rewards and high prices being attained by horses imported from Poland or originating from Polish imports. The last championships were won by the Arab horses bred in Poland: El Paso stallion and its daughter Wizja.

The invaluable foundation of the Polish breeding of Arab horses constitute female lines. Of importance is also the maintenance of the greatest number of female lines existing at present.

The aim of the present work was to compare female families originating from mares born after 1945 in Polish studs.

Very significant differences between families concerning fertility and rearing have been proved. The quantitative development of several families shows a regression tendency, whereas in 8 families a high progression is observed. A high utilization in breeding of 7 male lines and a low one of 3 lines (Abu Argub, Ezrak, Siglavi, Gessur) was observed.